

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ
ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ АСОЦІАЦІЇ КРЕДИТНИХ СПІЛОК

Ц І К А В О П Р О К О Р И С Н Е

Редакційна група «Кредит Дайджесту»
вітає чарівних жінок

з і святом весни — 8 березня!

Дорогі жінки, дівчата!

Наші рідні і красиві!

Кращого немає свята,

Аніж те, що прийшло нині!

Це для вас сніги розтали,

Це для вас прийшла весна.

Ви собою полонили

Наші душі і серця.

То ж лишайтеся

завжди милі,

Кіжні, щирі, чарівні,

Грозуни, і вродливі,

Гвеселі, і прості!

**ЯК ПРИВАТИЗУВАТИ
ПРИСАДИБНУ ДІЛЯНКУ?**

стор. 2

**КС «ЧЕРНІГІВСЬКА»:
СТВОРЕНО
ЖІНОЧИМИ РУКАМИ**

стор. 3

**КС «ДІЯ» — КРАЩА КРЕДИТНА
СПІЛКА, ЩО ПРАЦЮЄ
У СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ**

стор. 4

**«МОЯ РОДИНА» —
ЧАСТИНА ВЕЛИКОЇ РОДИНИ
КРЕДИТНИХ СПІЛОК**

стор. 5

**ІНТЕРВ'Ю
З АНДРІЄМ СТАСЕВСЬКИМ**

стор. 6

**КРЕДИТНА СПІЛКА
РАЙОННОГО
МАСШТАБУ**

стор. 7

ЧЕРНІГІВСЬКА ОБЛАСНА АСОЦІАЦІЯ КРЕДИТНИХ СПІЛОК:
«Копілка», «Корюківська», «Моя родина», «Сосницька»,
«Чернігівська», «Гарантія Кредит», «Дія»

Як приватизувати присадибну ділянку?

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

Проект АгроІнвест

Присадибна ділянка – це земельна ділянка, на якій розміщений Ваш житловий будинок, господарські будівлі, город. Чи маєте Ви документ про право власності на присадибну ділянку? Якщо ні, необхідно здійснити оформлення права власності.

Без документів на право власності Ви не можете:

- ✓ захистити свої права, якщо на Вашу землю хтось зазіхатиме;
- ✓ відстояти межі своєї ділянки у разі спору з сусідом;
- ✓ передати ділянку дітям, родичам (подарувати або передати у спадщину);
- ✓ продати ділянку чи здати її в оренду;
- ✓ побудувати новий будинок чи узаконити наявний.

Важливо знати!

Згідно із Земельним кодексом України, Ви можете один раз безоплатно отримати у власність одну присадибну земельну ділянку, площа якої не перевищує: у селі – 25 соток; у селищі – 15 соток; у місті – 10 соток.

Що робити, якщо земельна ділянка є більшою за норму безоплатної приватизації?

Якщо Ви володієте присадибною земельною ділянкою, розмір якої більший за максимальний розмір ділянки, яка може бути приватизована безоплатно, то іншу частину також можна безоплатно приватизувати, але вже як земельну ділянку для ведення особистого сільського господарства.

Наприклад, якщо Ви користуєтеся земельною ділянкою площею 40 соток у селі, то 25 соток можна приватизувати як присадибну ділянку для обслуговування жилого будинку, господарських будівель і споруд, а інші 15 соток – під ведення особистого сільського господарства. Максимальна площа, яку можна безоплатно приватизувати для ведення особистого сільського господарства – 2 га.

Увага!

Громадянин може безоплатно приватизувати земельну ділянку відповідного виду використання лише один раз. Тож, якщо Ви скористаєтесь можливістю приватизувати додаткові сотки землі для ведення особистого сільського господарства, то в майбутньому не зможете безоплатно отримати у власність до 2 га землі для цих цілей.

Що необхідно для оформлення права власності на земельну ділянку?

Крок 1

Подайте до відповідної сільської, селищної або міської ради, на території якої розташована земельна ділянка, заяву із клопотанням передати земельну ділянку Вам у власність. У заяві зазначте: своє прізвище, ім'я, по-батькові, місце проживання, прохання передати у власність приса-

дибну земельну ділянку, поставте підпис і дату. Додайте копії сторінок паспорта (першої і другої, сторінки з реєстрацією), копію ідентифікаційного номера, технічні матеріали і документи, що підтверджують розмір земельної ділянки.

Важливо знати!

Підтвердити розмір земельної ділянки і законність користування нею можна:

- державним актом на право користування земельною ділянкою;
- витягом із земельно-шнурової книги, реєстрової книги погосподарської книги, який може надати сільська, селищна чи міська рада або його можна отримати, подавши запит до обласного архіву;
- документом, що підтверджує фактичне користування земельною ділянкою – матеріали інвентаризації земель можуть бути у сільраді або районному (міському) управлінні земельних ресурсів;
- даними бюро технічної інвентаризації – їх можна одержати за запитом у міському або районному БТІ.

Крок 2

Ваша заява має бути розглянута відповідною сільською, селищною або міською радою протягом місяця. Рада має ухвалити рішення про приватизацію земельної ділянки і надати вам копію відповідного рішення, засвідчену печаткою.

Крок 3

Якщо Ваша земельна ділянка не зареєстрована у державному земельному кадастрі і не має кадастрового номеру, необхідно виконати роботи з відновлення меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) та закріпити її межі довгостроковими межовими знаками встановленого зразка.

Зверніться до землевпорядної організації, яка за договором має розробити відповідну технічну документацію із землеустрою.

Важливо знати!

Складання технічної документації із землеустрою передбачає, що інженер-землевпорядник має визначити точні межі земельної ділянки, їх геодезичні координати та скласти кадастровий план земельної ділянки. Це необхідно для того, щоб внести відомості про межі Вашої земельної ділянки до Державного земельного кадастру. Це дозволить державним органам, за потреби, відновлювати межі Вашої ділянки і краще захистити Ваше право на землю.

Увага!

Будь-яка землевпорядна організація повинна мати ліцензію на виконання робіт із землеустрою! Інформацію про наявність ліцензії

можна отримати на сайті Держземагентства України у розділі «Ліцензування» або на Земельному порталі України ZEM.ua.

Крок 4

Домовтесь із землевпорядною організацією про вартість, строки виконання робіт та укладіть договір. Обов'язково повністю прочитайте проект договору, і якщо Вам щось незрозуміло – зверніться до юриста. Зверніть увагу на те, щоб у договорі були вказані конкретні терміни виконання робіт! Строк виконання робіт згідно з законодавством не може перевищувати 6 місяців.

Зразковий договір можна знайти на Земельному порталі України.

Увага!

Вимагайте від землевпорядної організації надання Вам засвідченої копії виготовленої землевпорядної документації. У разі виникнення спору щодо меж земельної ділянки у суді, вона буде слугувати доказом.

Куди скаржитись, якщо землевпорядна організація несвоєчасно виконує роботи?

Зверніться із клопотанням про допомогу до:

- Держагентства земресурсів України – гаряча лінія: 0-800-502-528
- територіального органу Держінспекції України з питань захисту прав споживачів (адреса і телефони – на сайті: www.dsui.gov.ua)

Важливо знати!

Земельний кодекс України встановлює обов'язковість погодження меж земельної ділянки із суміжними власниками та користувачами при проведенні кадастрових зйомок. Але це не означає, що сусід може безпідставно відмовити у такому погодженні, вимагаючи перенесення межі на свою користь. Всі свої вимоги він має аргументувати і підтвердити документально. Доказами знаходження межі земельної ділянки у певному місці можуть слугувати держакт на право власності на земельну ділянку сусіда, матеріали інвентаризації земель, дані БТІ тощо. А не підкріплену доказами відмову можна оскаржити у судовому порядку.

Крок 5

Зверніться до територіального органу Держземагентства України, яке має забезпечити заповнення бланку, реєстрацію та видачу держакту на право приватної власності на земельну ділянку. За домовленістю між Вами та землевпорядною організацією до цього органу може

продовження на стор. 3

КС «Чернігівська»: створено жіночими руками

Найпівнічніший обласний центр України – Чернігів – з населенням близько 300 тисяч чоловік, в кінці 90-х років переживав все те ж саме, що й інші міста та села нашої країни: фінансову кризу, безгрошів'я і безробіття. Але ініціативні мешканки Чернігова зуміли створити кредитну спілку, що дозволила їм самим, а також ще тисячам земляків, стати успішними підприємцями. Сьогодні КС «Чернігівська» – це 12 млн гривень активів, 12 відділень в 12 населених пунктах області, 13,5 тисяч членів. Про те, як все починалося, нам розповіла Валентина Грінченко – голова правління КС «Чернігівська»

14 вересня 1998 року можна вважати днем народження кредитної спілки «Чернігівська». Її було створено на базі двох впливових організацій – Спілки жінок Чернігова і Спілки фермерів.

Валентина Митрофанівна Грінченко згадує: ініціатива створення КС належала жінкам. Завдяки функціонуванню жіночої спілки, моральна підтримка у чернігівчанок була, але хотілося ще і матеріальної допомоги. Особливо тим, хто у важкі часи намагався розпочати власний бізнес.

«Не великий бізнес, – пояснює Валентина Грінченко, – а просто свою справу, яка б забезпечила роботою себе і, можливо, членів сім'ї».

І ось, за підтримки Канадської програми розвитку кредитних союзів, було засновано КС «Чернігівська» – перша кредитна спілка в області. Піонери стикалися з багатьма проблемами: не було ані законів, ані документів, і тямущих порадників поруч не виявилось.

«Йшли шляхом спроб і помилок», – з посмішкою згадує Валентина Митрофанівна, – починали з 53 чоловік. Я сама перші півтора роки була на посаді виконавчого директора на громадських засадах. На загальних зборах мені доручили зареєструвати КС. Ось я і займалася оформленням документації, бігала по інстанціях». Завершилося все це успішно: на 1 січня 1999 року в КС була печатка, рахунок в банку «Україна» і актив – 350 гривень.

... Потім був грант на розвиток жіночого

бізнесу, який отримала Спілка жінок Чернігова. Саме жіночі організації, на базі яких були створені КС, могли допомагати жінкам – підприємцям-початківцям.

Вигідною виявилася співпраця з ще однією організацією, націленою на допомогу бізнес-вумен: проект Вінрок-інтернешнл працював на базі обласної Спілки жінок з 2000 по 2004 рр. Було створено Центр підтримки жіночого бізнесу. Тут п'яноч протягом чотирьох місяців навчали, потім вони захищали бізнес-плани, і кращі отримували фінансову підтримку на старті – невеликі кредити в КС «Чернігівська». У цьому центрі пройшли навчання 453 жінок, 350 з них сьогодні – члени КС, а головне, майже всі реалізували свої ідеї.

Валентина Митрофанівна з гордістю говорить про те, що дівчата зуміли гідно здобути освіту: **«Ми почали навчання одними людьми, а закінчили абсолютні іншими»** – так відгукувалися початківці у світі бізнесу про семінари і практичні тренінги, що проводилися в центрі.

Так само КС плідно співробітничала з американським проектом «Агроінвест», і всі члени «Чернігівської» дуже вдячні своїм партнерам за науку.

Основний напрям роботи КС «Чернігівська» – підтримка жіночого бізнесу. **«Сьогодні у нас в місті багато невеликих кафе, перукарень, дитячих установ, картинних галерей, заснованих жінками. Ми підтримували їх, коли вони**

робили свої перші кроки. Ми завжди їм довіряли, а тепер і вони довіряють нам», – розповідає Валентина Грінченко.

Взагалі, основа функціонування союзу – довіра: і до тих, хто вкладає депозити, і до тих, хто бере кредити. Крім того, наглядова рада прийняла таке стратегічне рішення: донести послуги безпосередньо до споживачів.

В першу чергу це стосується сільського населення. На жаль, сьогодні селянин – небажаний гість у банках та інших фінустановах, а КС «Чернігівська» завжди готова вислухати людину і надати необхідну допомогу.

Велика заслуга в злагодженій роботі КС – дуже хороший і професійний колектив. Сьогодні «Чернігівською» створено 35 робочих місць.

У КС «Чернігівська» є принципи роботи, якими вона ніколи не поступається. По-перше, не відкривати відділення в тих населених пунктах, де вже існують інші КС. По-друге – робота «на своїх грошах», коли 50% членів – вкладники, 50% – кредитори. І третє, найголовніше – ніколи не підводити членів своєї спілки.

«Навіть у важкі часи ми нікого не ображали: немає жодної людини, якій би ми щось недодали або затримали хоч б копійчану виплату», – стверджує Валентина Грінченко.

Що ж, КС «Чернігівська» має славу історію становлення, впевнено працює сьогодні і сповна може розраховувати на стабільне завтра.

початок на стор. 2

звернутись така організація. Ця стадія, як правило, може бути найтривалішою.

Важливо знати!

Згідно з чинними нормативними актами, виготовлення держакту не може бути здійснене без оплати вартості адміністративних послуг, які надаються територіальним органом Держземагентства України, зокрема:

- ♦ держреєстрація земельної ділянки – 93 грн.;
- ♦ держреєстрація державного акта на право власності на земельну ділянку – 102 грн.;
- ♦ перевірка інформації про результати робіт із землеустрою в електронному вигляді (обмінного файла) – 60 грн.

Крок 6

Після виконання необхідних реєстраційних дій, Ви зможете забрати державний акт на право власності на земельну ділянку в територіальному органі Держземагентства України. З цього моменту Ваші права на землю будуть захищені, а Ви станете повноцінним власником своєї землі.

Зверніть увагу!

Згідно з законодавством, після 1 січня 2013 року нові держакти на право власності на землю видаватися не будуть. Право власності на земельну ділянку посвідчуватиметься свідоцтвом про право власності на нерухоме майно. В той же час, уже видані держакти не втрачатимуть своєї чинності. Докладнішу інформацію можна

знайти на Земельному порталі України.

А на сайті Ресурсного центру Земельної спілки України можна знайти: відповіді на земельні питання; схеми оформлення земельних ділянок; консультації; зразки документів; базу оголошень; земельне законодавство.

Публікація підготовлена в рамках Проекту «Створення та розбудова ресурсного центру та Веб-порталу з прав на землю», що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) «АгроІнвест».

Здійснення цього проекту стало можливим завдяки підтримці американського народу, наданій через USAID.

КС «Дія» – краща кредитна спілка, що працює у сільській місцевості!

За версією журналу «Банкир» кредитна спілка «Дія» (місто Мена Чернігівської області) перемогла у номінації «Краща кредитна спілка, що працює у сільській місцевості», але це не єдине визнання цієї спілки. Кращим доказом її стабільної та сумлінної роботи є довіра мешканців району та соціальні проекти, які спілка впроваджує у життя. Проте, як все починалось і про створення КС «Дія» нам розповіла засновник та голова її правління Валентина Пилипенко.

з роботи про доходи. А що ж робити людині, яка живе з власного городу, з того, що вирощує та продає? Яка фінансова установа погодиться надати позику на купівлю корови «безробітному» селянину, який все життя працює на землі? Наша спілка – соціально відповідальна установа, ми надаємо консультації не лише з економічних питань. При потребі залучаємо юристів, адвокатів, психологів. Допомогаємо створювати бізнес-плани тим, хто прагне відкрити власну справу, підказуємо, як знайти ринок збуту для сільськогосподарської продукції або де купити якісні органічні добрива. У пенсіонерів селян немає інтернету та доступу до потрібної інформації, і ми завжди допомагаємо в цьому. До того ж, до нас часто заходять просто так –

рік багато разів користується грошима в межах встановленої суми. Їм надають перевагу підприємці: перед закупівлею товару, беруть черговий транш, за пару тижнів розпродуються і повертають, переплата виходить зовсім незначна.

– Успіх КС, напевне, був помітний в районі. Тож у нас виникло питання: чи є у вас конкуренти?

– У нас невеликий район, кількість населення не перевищує 39 тисяч. Ми – єдина кредитна спілка в Менському районі. Дві філії обласних спілок не дуже добре себе зарекомендували, тому їх було закрито під час останньої кризи. Ми ж продовжуємо роботу. Ніша кредитних спілок – це невеликі кредити на невеликі строки. 40%

– Наприкінці 90-х років я очолювала Менську районну організацію Всеукраїнського жіночого об'єднання «Дія». Тоді країна переживала не кращі часи: доходи у людей були маленькі, грошей до наступної «получки» не вистачало. Що вже казати про селян – криза позначилася і на їхніх статках. А гроші потрібні на навчання дітей, лікування, ремонт, тощо. А до кого звертатися по допомогу, якщо у сусідів та рідних ситуація з фінансами схожа? Тоді й згадали в нашій жіночій організації про каси взаємодопомоги, які за радянських часів існували на більшості підприємств і установ. Вирішили створити дещо подібне. З газет я дізналася про кредитні спілки, які на той час мали статус об'єднання громадян. Тоді в Чернігові вже почали працювати дві кредитні спілки, які і надали мені первинну інформацію. Також я була учасником Міжнародної жіночої конференції у Харкові. І одним із питань, що там розглядалися, було відкриття філіалів кредитних спілок в районах. Тут я отримала пакет документів, консультативну допомогу з чого і як починати. Так і виникла кредитна спілка «Дія».

– На які гроші почала працювати спілка?

– Першим нашим капіталом стали членські внески у розмірі 10 гривень півсотні перших членів КС. Отож, на момент створення у нас було всього 500 гривень. Тоді мені здавалося, що пару тисяч гривень для нашої жіночої організації вистачить і всю фінансову документацію я зможу вести самостійно, оскільки за освітою я – економіст. Але незабаром стало зрозуміло, що послуги КС «Дія» дуже потрібні не лише жіночій організації, а й населенню Менщини. За півроку прийняли бухгалтера на 0,25 ставки, ще через рік – касира, а я, як голова правління, 4 роки працювала на громадських засадах. Виникла потреба фінансів, кадрів, професійних знань, автоматизації. Тож вирішили вступити до Національної асоціації кредитних спілок, що надавала стартову зворотню фінансову допомогу, юридичний

та економічний супровід. Але була умова для вступу – активи спілки повинні бути не менше 6000 гривень. І давай я просити людей покласти гроші на паї. Хтось, повіривши в мене, вкладав скільки міг, хтось – не вірив в результат, але маючи повагу до мене, теж давав невеликі суми, а хтось – відверто насміхався з моєї ідеї. Пам'ятаю здивування деяких людей, коли через рік їм повідомили, що гроші

не лише не пропали, а на них ще нараховано 24 % річних доходу. Я щиро вдячна всім, хто повірив в успіх кредитної спілки, підтримав з самого початку і залишився нашим надійним другом. Зараз ми маємо 2,2 млн. активів, 1198 членів кредитної спілки. КС «Дія» є членом Всеукраїнської Асоціації Кредитних Спілок України, учасником Програми захисту вкладів, членом Об'єднаної кредитної спілки. КС «Дія» має багато грамот та подяк.

У 2012 році, за даними державних органів статистики, Міжнародний економічний рейтинг «Ліга Кращих» включив нас до списку 100 кращих підприємств року за видом діяльності – надання кредитів.

– Хто є членами вашої кредитівки?

– Я вважаю, що основна послуга нашої спілки – охоплення тих верств населення, яким відмовляють банки: безробітні, пенсіонери, малозабезпечені люди. Для більшості фінансових установ вони не цікаві, адже для отримання грошового кредиту потрібна довідка

погрітись, поміряти тиск, випити чаю, поділитися новиною. Ми дуже цінуємо такі теплі стосунки з членами спілки і завжди їх підтримуємо.

Також періодично проводимо такі акції як «День відкритих дверей», «Як у дію я прийду, без подарунка не піду», фотоконкурс «Чарівна посмішка» та інші. Я вважаю, що наша кредитна спілка – це велика сім'я не байдужих одне до одного людей.

– На що саме у вас беруть кредити?

– Багато кредитів беруть на лікування, ремонт, газифікацію житла, навчання дітей, розвиток бізнесу і, звичайно ж, на розвиток власного сільського господарства. Саджалки, сівалки, гребалки, мотоблоки – все те, без чого в селі не обробиш землю. А скільки ми допомогли купити Ласунь, Мальвін, Рябін, Білок, Сівок, Сніжинок, Майок та інших корів, уже й не порахуєш. Багато беруть так званий кредит «від зарплати до зарплати». Чималим попитом користуються кредитні лінії, коли при разовому оформленні договору людина цілий

виданих кредитів спілкою за рік – це кредити до 1000 гривень. Великі суми кредиту, наприклад на нове авто, населення бере в банках, адже автосалон вимагає нотаріально завіреним договір купівлі-продажу, договір застави, страховку КАСКО. Хоча за рахунок цих додаткових платежів, що лягають на плечі покупця, переплата більша, ніж проценти, вказані в договорі.

Ми працюємо в основному з порокою, тож у кого трохи не вистачає на теж авто, беруть кредит у нас. Це і швидше, і дає можливість уникнути додаткових платежів. Звичайно, деяку конкуренцію нам створюють відокремлені робочі місця банків у магазинах побутової техніки, які надають споживчі кредити. Там не так прискіпливо вивчають клієнта, в основному, достатньо лише паспорту і коду – і кредит ваш. Хто хоч трохи уміє рахувати, той дивиться, чи є графік розрахунків у договорі, бо це вимога Нацбанку для всіх фінансових установ, та розуміє, що безвідсотковий кредит – це реклам-

продовження на стор. 5

початок на стор. 4

ний трюк. Не раз траплялося, що людина приходила до спілки і брала гроші, щоб розрахуватися із банком. Наші члени спілки нам довіряють, тож постійно беруть кредити та кладуть гроші на депозити саме у нас.

– Нам відомо, що ви – тренер з фінансової просвіти. Як ви допомагаєте мешканцям району?

– Коли я провожу тренінги в селах, то зустрічаюсь із такою проблемою: заробляти гроші вже навчилися всі: хто більше, хто менше. Але планувати свій бюджет, вкладати гроші, розумно їх витратити, прораховувати можливі ризики, вміє далеко не кожен. Наші тренінги розраховані на те, щоб навчити людину ставити перед собою мету, розрахувати час і фінанси, необхідні для її досягнення. Чим більше люди будуть знати, тим менше помилок робитимуть, беручи кредити. Окрім безкоштовних тренінгів у селах, ми щоденно з 16.00 до 17.00 проводимо консультації з питань економічної грамотності в офісі КС для всіх бажаючих. Люди приходять, отримують хоча б необхідний мінімум знань.

– Яким минулий рік був для вашої кредитної спілки?

– Це був стабільний рік, спрацювали гарно, сформували всі резерви та фонди, встановлені нашим регулятором. Ми зараз не нарощуємо активи, адже дуже серйозно підходимо до питання видачі кредитів. Краще хай їх буде менше, але всі повернуться. Оскільки залучені кошти (депозити) – це гроші в основному пенсіонерів, які вони складали все життя. Тож свої зобов'язання ми завжди виконуємо своєчасно і в повному обсязі, це питання честі.

– Які плани на майбутнє?

– Наша спілка намагається брати участь у всіх програмах, які працюють в Україні. Так, ми вже працювали за Канадською програмою підтримки кредитних спілок (я була членом групи з гендерних питань). Нині в Україні діє американська програма USAID «АгроІнвест». Один з її напрямків – підтримка сільських КС. Проводиться навчання щодо розвитку фермерських та одноосібних селянських господарств. За допомогою програми USAID «АгроІнвест» уже розроблені бізнес-пропозиції для мешканців села: «міні-тепличка», «власна пасіка», «міні-кроликоферма», «перепелина ферма» та інші, які ми пропонуватимемо нашим спілчанам. Протягом року плануємо розробити ще ряд цікавих бізнес-проектів для одноосібних господарств, які дадуть їм можливість отримати додатковий прибуток.

Наприкінці бесіди Валентина Миколаївна щиро подякувала членам спостережної ради та ревізійної комісії, які на громадських засадах приймають активну участь у діяльності спілки, та всім спілчанам за довіру до «Дії», побажала міцного здоров'я, родинного затишку, добробуту і стабільності.

«МОЯ РОДИНА» – частина великої родини кредитних спілок

Інтерв'ю з Оленою Маковій, яка керує не лише кредитною спілкою, а й обласною асоціацією кредитних спілок Чернігівської області, далось непросто, адже раз у раз доводилося перескасовувати зустріч через брак часу. Але, в остаточному підсумку, все вийшло. Вийшло з тієї простої причини, що у ефективного керівника, яким є Олена Аркадіївна, просто не може що-небудь не вийти.

КС «МОЯ РОДИНА» була зареєстрована у березні 2006 року. В певній мірі, 2006 рік для створення кредитної спілки був не найвдалішим часом, адже на той момент вже пройшли канадська і польська програми, і навколо було досить багато кредитних спілок, створених завдяки їм у 2000 і 2004 роках. Ці КС вже досить міцно стояли на ногах, в той час як «МОЯ РОДИНА» тільки зароджувалася.

Ніша на ринку фінансових послуг була практично заповнена, проте криза 2008 року наочно показала, що заповнена вона була не тим, чим треба. В умовах кризи вижити вдалося лише тим кредитним спілкам, в яких було розуміння ситуації і правиль-

чоловік. У «МОЇЙ РОДИНІ» не женуться за кількістю членів, адже головне – це їх якість і активи. Олена Маковій впевнено заявляє: **«Ті, хто з нами – це люди вищої проби!»**

Примітно, що яких-небудь особливих труднощів в самому початку діяльності КС Олена Аркадіївна не може пригадати – їх і не було, а от невеликі непорозуміння за ці роки просто стерлися з пам'яті, як щось маловажливе. Це і є показником того, що колектив «МОЄЇ РОДИНИ» впевнено йде вперед, не озираючись на вчорашні дрібні неприємності.

До речі, колектив КС «МОЯ РОДИНА» – молодий і енергійний,

ний менеджмент – там, де люди сприймали свою кредитну спілку не як безликі активи, а в якості спільного дітища.

Наприклад, в «МОЇЙ РОДИНІ» за семирічну історію був лише один (!) випадок дострокового розірвання депозитного договору. Незважаючи на тогочасні труднощі, гроші були повернуті їх власнику майже одразу.

На самому початку було лише 50 чоловік разом з Оленою Маковій, і вклали вони всього по 50 гривень. Таким чином, перші активи склали лише 2500 гривень, а оргтехніку взагалі збирали з миру по нитці. Зараз же активи кредитної спілки «МОЯ РОДИНА» складають 1 200 тисяч гривень, а в членах КС близько 500

практично всі співробітники молодше 30 років. Сьогодні ця кредитна спілка успішно співпрацює як з асоціацією кредитних спілок Чернігівської області, так і зі Всеукраїнською асоціацією кредитних спілок. **«Ми працюємо на благо громади»**, – говорить Олена Аркадіївна. Ті гроші, які надходять від членів КС, не йдуть з області, оскільки в КС «МОЯ РОДИНА» хочуть, щоб за рахунок цих коштів розвивалася, в першу чергу, область.

На сьогодні обласна асоціація, до складу якої входить «МОЯ РОДИНА», добре відома на Чернігівщині.

30 січня в Асоціації проходив круглий стіл із представниками ЗМІ, метою якого було створен-

ня позитивного іміджу кредитних спілок. Ні для кого не секрет, що досить-таки часто люди негативно ставляться до кредитних спілок та взагалі до всього, що має відношення до кредитів. Цьому є пояснення: занадто багато різного роду організацій, що надають фінансові послуги, проявили себе не з кращого боку. Багато з них виявилися недобросовісними партнерами, та й у ЗМІ часто називають кредитною спілкою будь-яку фінансову організацію, яка не є банком. Все це і вплинуло негативно на імідж КС.

21 листопада дві кредитні спілки, «Дія» та «МОЯ РОДИНА», що є членами обласної асоціації, були нагороджені дипломами – за версією журналу «Банкир» вони увійшли в число кращих кредитних спілок України. Це серйозна нагорода, і вона свідчить багато про що.

КС «МОЯ РОДИНА» уже два роки бере участь в американському проекті «АгроІнвест». В рамках цього проекту були організовані тренінги, які відвідували і працівники «МОЄЇ РОДИНИ» разом з Оленою Аркадіївною. В остаточному підсумку, все це повинно допомогти фермерам, принести користь аграрним областям і помітно підвищити їх рівень.

В обласну асоціацію кредитних спілок Чернігівської області входять як члени ВАКС, так і члени НАКСУ. Ще є такі КС, які входять тільки в обласну асоціацію. Незважаючи ні на що, живуть ці кредитні спілки дружно, і всією цією різноплановою компанією успішно керує Олена Маковій.

Ми впевнені, що це не остання наша зустріч з головою обласної асоціації, а в наступному номері ми познайомимо наших читачів ще з декількома кредитними спілками Чернігівської області.

Сьогодні кредитні спілки – саме ті фінустанови, з якими пересічному українцю працювати найлегше

– Андрій Леонідович, на Вашу думку, яку роль кредитні спілки відіграють у житті пересічних українців? Де їхні послуги найбільше потрібні?

– Нині система кредитної кооперації, загальні активи якої перевищують 2,5 млн гривень, об'єднує понад мільйон громадян України. Це свідчить про те, що попит на послуги кредитних спілок, попри колишній спад довіри, залишається високим. Головна роль кредитних спілок – забезпечення доступу до фінансових ресурсів широких верств населення. Сьогодні кредитні спілки – саме ті фінустанови, з якими пересічному українцю працювати найлегше. Найбільш затребувані послуги кредитних спілок там, де банки взагалі відсутні або їхня кількість незначна.

Починаючи з другого кварталу 2011 року, стан сегменту кредитної кооперації стабілізувався, є тенденція до зростання загальних активів і капіталу кредитних спілок.

Найбільш популярна послуга кредитних спілок – споживче кредитування, що складає понад 60%. На другому місці кредити, надані на придбання, будівництво, ремонт та реконструкцію житла – понад 20%.

– За 2012 рік, тобто за час роботи нового складу Нацкомфінпослуг, з Єдиного держреєстру фінустанов протягом першого півріччя не виключено жодної кредитної спілки, натомість включено ще три. З чим це пов'язано?

– Нацкомфінпослуг виходить з того, що виключення кредитної спілки з Держреєстру фінустанов можливе лише після виконання фінустановою своїх зобов'язань. Без впевненості в тому, що проведені розрахунки зі всіма вкладниками в повному обсязі, ми не можемо припиняти контроль за діяльністю кредитної установи. Що стосується кредитних спілок, які включено до Держреєстру, то це свідчить про те, що після кризи 2008 року почали з'являться нові кредитні спілки у відповідь на потребу в їхніх послугах.

– Яких змін очікувати кредитним спілкам у 2013 році?

– Одночасно із трендом зростання, на ринку кредитної кооперації залишається багато проблем. Потрібно забезпечити системне підтримання ліквідності кредитних спілок. Актуальною є проблема обмеженості доступу кредитних спілок до фінансових ресурсів. Ми працюємо над вдосконаленням регуляторних процедур, враховуючи, в першу чергу, необхідність створити дієвий механізм виведення неплатоспроможних кредитних спілок

Наскільки вдалим 2012 рік був для ринку кредитної кооперації? Чи всі заплановані зміни вдалося втілити? Чого очікувати кредитним спілкам у 2013 році? На ці й інші теми ми говорили з Андрієм Стасевським, головою Національної комісії з державного регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

з ринку, підвищити ефективність існуючої системи моніторингу та пруденційного нагляду за кредитними спілками. Для розвитку системи кредитної кооперації потрібні механізми гарантування та стабілізації на ринку.

Протягом 2012 року ми доклали зусиль, щоб максимально накопичити інформаційну базу щодо ринку та процесів, які на ньому відбуваються. Регулювання такого чутливого ринку, як ринок кредитної кооперації, вимагає всебічного та виваженого підходу.

На сьогодні підготовлено ряд проектів нормативно-правових актів Нацкомфінпослуг для вдосконалення окремих форм звітних даних, усунення дублюючих норм в різних нормативно-правових актах, визначення особливості організації внутрішнього аудиту в кредитних спілках, зняття певних фінансових нормативів діяльності кредитних спілок. Також розроблено проект нормативно-правового акту щодо ліцензування кредитних спілок і ліцензійних умов здійснення кредитними спілками діяльності з надання фінансових послуг.

Наглядовими департаментами опрацьовується можливість запровадження єдиних методологічних підходів до включення фінустанов до Держреєстру.

Ці проекти вже оприлюднені чи будуть оприлюднені на сайті Нацкомфінпослуг, і ми чекаємо на конструктивні пропозиції від ринку.

У 2013 році ми плануємо завершити роботу з вдосконалення законодавчої та нормативно-правової бази регулювання діяльності кредитних спілок. Головне завдання – зробити роботу кредитних спілок більш прозорою та передбачуваною.

Нацкомфінпослуг підготувала Концептуальні засади реформування та подальшого розвитку Національної системи кредитної кооперації, які передані Нацбанку України як відповідальному виконавцю. Зараз Нацкомфінпослуг розробляє законопроект щодо внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування та подальшого розвитку Національної системи кредитної кооперації. Реформування системи державного регулювання діяльності кредитних спілок направлене на усунення існуючих недоліків.

Що стосується вдосконалення нормативно-правових актів Нацкомфінпослуг, перш за все, акцент буде зроблено на вдосконаленні тих вимог і критеріїв, яким має відповідати кредитна спілка для провадження діяльності з надання фінансових послуг. Також ми працюватимемо над вдосконаленням інформаційно-технологічних характеристик автоматизованої інформаційної системи прийняття й аналізу звітності кредитних установ. Пріоритетом є перехід до прийняття звітів у електронному вигляді, перегляд періодичності подання звітних даних, перегляд фінансових нормативів діяльності, запровадження при аналізі звітності кредитних спілок елементів пруденційного нагляду, в першу чергу тестів раннього попередження.

– Що Нацкомфінпослуг планує робити для поширення фінансової освіти серед пересічних громадян?

– Нацбанк і Нацкомфінпослуг ведуть спільну роботу з підвищення рівня фінансової грамотності населення. Крім того, саме цей напрям залишатиметься пріоритетним у тісній

співпраці між Нацкомфінпослуг і Проектом FINREP-II, адже фінансова грамотність є критично важливим елементом підвищення довіри населення до ринку фінансових послуг. Крім того, здатність громадян робити власні висновки дає можливість кожному поставити під сумнів періодичні резонансні заяви про кризові явища й економічну катастрофу та зрозуміти, що у більшості випадків це лише штучно створений ажіотаж з метою спекуляції. Відтак, власна думка дозволяє зберегти свій спокій, кошти й економічну стабільність країни в цілому, позбавивши ініціаторів таких «емоційних гойдалок» можливості заробити на побоюваннях, що виникають з необізнаності. Фінансова грамотність має бути протиставлена спробам цілеспрямованого маніпулювання суспільною свідомістю. Регулятор постійно працює над розробкою законодавства для ефективного захисту прав споживачів і стимулює підвищення прозорості й зрозумілості для споживача правил надання фінансових послуг, контролює виконання фінкомпаніями зобов'язань перед клієнтами.

– Як Ви оцінюєте роботу асоціацій кредитних спілок? Багато розмов було щодо обов'язкового членства. Наскільки це наразі потрібно ринку й чи реально запровадити обов'язкове членство КС в асоціаціях протягом 2013 року?

– Об'єктивно, з різних причин, асоціації не завжди можуть забезпечити виконання своїх функцій у повному обсязі. Проте, найважливіше, що кредитні спілки, які є членами асоціацій, мають діяти за їхніми професійними стандартами, отже, для підвищення рівня стандартів роботи на ринку кредитної кооперації доцільно передбачити обов'язкове членство кредитних спілок в асоціаціях. Наразі Нацкомфінпослуг вже підготовлені відповідні зміни до Закону України «Про кредитні спілки».

Введення обов'язкового членства в асоціаціях означатиме і реформування діяльності самих асоціацій. У першу чергу, будуть посилені вимоги щодо відповідальності асоціацій перед ринком та перед регулятором. Наділення асоціацій правами, необхідними для забезпечення ними функціонування системи самоконтролю на ринку, обумовить також розширення їхніх обов'язків.

– Що Ви порадите громадянам України, які обирають фінансову установу, щоб скористатися її послугами?

– Щоб не потрапити на гачок шахраїв, необхідно перед підписанням будь-якого договору та використанням будь-якої послуги впевнитись, що у фінустанови є дозвільні документи на її діяльність. Уважно вивчайте умови договорів, звертаючи увагу на примітки, надрукований дрібним шрифтом текст. Особливу увагу слід звернути на умови надання кредиту, порядок розрахунку плати за користування кредитом, наявність додаткових платежів, загальну вартість послуги, штрафні санкції та стягнення, які можуть застосовуватись в разі порушення або невиконання вимог договору, гарантії, які може надати фінустанова. Не буде зайвим дізнатися відгуки про роботу цієї організації, і тільки після цього зважено приймати рішення.

За матеріалами ВАКС

Кредитна спілка районного масштабу

Одній людині потрібні гроші на корову, а інша хоче, щоб її капітал зростав. Комуś не вистачає на навчання у вузі, а іншому набридло ховати свої кровні під матрацом. Хтось планує купити нові меблі чи авто, а для когось актуальним є питання «куди вкласти кошти, щоб підтримати сімейний бюджет?» Для жителів Корюківки і району всі ці проблеми вирішуються у кредитній спілці «Корюківська», тому що їй та її одинадцятирічній історії довіряють.

В далекому 2001 році зібралися представники управління сільського господарства і продовольства, районної держадміністрації та районної ради і вирішили: кредитній спілці – бути! А ось люди сумнівалися, чи доречно це? Селяни не розуміли, навіщо їм потрібна КС «Корюківська»?

Півтора роки голова правління і головний бухгалтер КС не отримували зарплатню – вони самовіддано виконували свої обов’язки на гро-

послугами кредитної спілки користуються 3 460 жителів Корюківки і Корюківського району. Тут працюють молоді та енергійні люди, справжні фахівці своєї справи. Нехай їх небагато – всього 8 чоловік, двоє з них – так звані сумісники, але, як кажуть, вони надійно утримують курс на розвиток, успішність і добробут кожного з членів КС «Корюківська».

2006 рік співробітники кредитної спілки вважають таким, що дав власний дах над го-

Об’єднаної кредитної спілки «Програма захисту вкладів», Української об’єднаної кредитної спілки та Чернігівської обласної асоціації кредитних спілок.

З 2011 року кредитна спілка співпрацює з проектом USAID «АгроІнвест», що допомагає приділяти більше уваги агрокредитуванню й надавати кредити сільському населенню.

А найкраще про здобутки КС «Корюківська» свідчать сухі дані, наведені в таблиці: тут відображений шлях, який довелося подолати за останні роки існування.

мадських засадах. І люди їм повірили! Був виданий перший кредит у розмірі 150 гривень!

І, як кажуть, процес пішов. Завдяки підтримці канадської програми розвитку кредитних спілок, «Корюківська» отримала 5 тис. гривень, що дало змогу видати більш серйозний кредит. З цього моменту почалася справжня робота.

Таку історію нам розповіла Тетяна Савченко, голова правління КС «Корюківська». Нині вже ніхто не сумнівається в тому, що кредитна спілка потрібна людям, потрібна району, а найголовніше – що їй можна довіряти.

На сьогодні статистика така: фінансовими

ловою: нарешті в центрі Корюківки відчинив двері для відвідувачів справжній офіс європейського рівня! Тут вас зустрінуть сучасне технічне обладнання, нові меблі і затишний інтер’єр. І лише обслуговування залишиться таким, як і раніше – якісним та швидким, з урахування індивідуальних потреб і можливостей. Саме тому ті, хто побував у кредитній спілці «Корюківська», приходять сюди знову і знову.

Тетяна Савченко повідомила нам і ті факти, які особливо впливають на рівень довіри до будь-якої спілки: КС «Корюківська» є членом Всеукраїнської Асоціації Кредитних Спілок,

Розвиток КС/ період	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	9міс. 2012 р.
Динаміка зростання активів (тис. грн.)	3554,5	2839,0	3738,5	3965,4	4622,9
Динаміка зростання кредитного портфеля (тис. грн.)	2726,1	2294,3	2912,8	3412,4	3915,7
Динаміка зростання членства	2860	3060	3237	3363	3433

Своє занепокоєння діяльністю адміністраторів купівлі в групах ВАКС висловила в листі до Нацкомфінпослуг

Всеукраїнська асоціація кредитних спілок 11 лютого звернулася до голови Нацкомісії з державного регулювання у сфері ринків фінансових послуг, пана Андрія Стасевського щодо внесення змін до Закону України «Про рекламу».

«Не зважаючи на те, що послуга адміністрування фінансових активів на придбання товару в групах є цілком законною, її рекламування у вигляді «надання грошей, кредиту чи позики на умовах адміністрування в групах» «краще, ніж КРЕДИТ» вводить споживачів в оману. Так, шпальти газет, оголошення в метро сповнені пропозиціями отримання дешевих або безкоштовних позик, кредитів, які пропонуються компаніями із назвами, схожими на назви відомих фінустанов, наприклад: «Приват-плюс», «Кредит груп», «Платинум», «Б.А.Н.К. Народний», «Б.А.Н.К. Селянський» та ін., – йдеться в листі ВАКС.

Порушуючи закон та використовуючи недостатню фінансову грамотність споживачів, вищевказані установи, даючи неправомірну рекламу, вводять в оману громадян, завдаючи

суттєвої шкоди їхнім фінансовим інтересам, серйозної шкоди діловій репутації фінустанов, які здійснюють свою діяльність правомірно, зокрема кредитним спілкам і, головне шкодять іміджу фінансового ринку України.

З метою усунення зазначених у листі порушень, ВАКС пропонує ст. 24 «Реклама послуг, пов’язаних із залученням коштів населення» Закону України «Про рекламу» викласти в такій редакції:

«1. Реклама послуг (банківських, страхових, інвестиційних, послуг з адміністрування фінансових активів на придбання товарів у групах, тощо), пов’язаних із залученням коштів населення, або осіб, які їх надають, дозволяється лише за наявності спеціального дозволу, ліцензії, що підтверджує право на здійснення такого виду діяльності. Така

реклама повинна містити номер дозволу, ліцензії, дату їх видачі та найменування органу, який видав цей дозвіл, ліцензію.

Нотаріально засвідчена копія таких дозвільних документів (ліцензії) повинна подаватись рекламодавцем розповсюджувачу реклами.

Без наявності нотаріально засвідченої копії дозвільного документу розповсюджувач реклами не має права здійснювати її поширення.

Ці положення не застосовується у випадках, коли дається тільки реклама знака для товарів і послуг, назви особи (без реклами послуг).

2. У рекламі таких послуг або осіб, які їх здійснюють, забороняється повідомляти розміри очікуваних дивідендів, інформацію про майбутні прибутки, крім фактично виплачених за підсумками не менш як одного року.

3. У рекламі послуг з адміністрування фінансових активів на придбання товарів у групах забороняється використання слів «кредит», «позика», «гроші», а також похідні від цих слів».

За матеріалами ВАКС

ЧЕРНІГІВСЬКА
ОБЛАСНА АСОЦІАЦІЯ
КРЕДИТНИХ СПІЛОК

14013, м. Чернігів,
пр. Перемоги, 139
Тел.: (0462) 61-09-90

«ДІЯ»

15600, м. Мена,
вул. Жовтнева, 2, оф. 3
Тел.: (04644) 3-31-53

«КОПІЛКА»

16700, м. Ічня,
вул. Червоноармійська, 4 а
Тел.: (04633) 2-48-87

«КОРЮКІВСЬКА»

15300, м. Корюківка,
вул. Шевченка, 56, оф. 26
Тел.: (04657) 3-15-05

«МОЯ РОДИНА»

14013, м. Чернігів,
пр. Перемоги, 139
Тел.: (0462) 61-09-90

«СОСНИЦЬКА»

16100, м. Сосниця,
вул. Виноградського, 22
Тел.: (04655) 2-75-02

«ЧЕРНІГІВСЬКА»

14027, м. Чернігів,
вул. Шевченка, 105 а, оф. 107
Тел.: (0462) 95-90-38

«ГАРАНТІЯ КРЕДИТ»

14000, м. Чернігів,
вул. Шевченка, 5
Тел.: (0462) 77-70-70

Анекдоти

Ранок. Кухня.

Чоловік з дружиною п'ють каву.

Дружина (ніжним голосом):

– Милий, ти не забув,
що скоро 8 березня?

Чоловік (поперхнувшись кавою):

– Що, знову?!

– Коханий, ти купив мені

на 8 березня подарунок?

– Звичайно, люба.

– А він мені сподобається?

– Якщо не сподобається,
віддаси мені, я про такий спінінг
давно мріяв.

У дитинстві я мріяла,
щоб мене забрав прекрасний
принц... Тепер, здається,
і мій чоловік мріє, щоб мене
забрав прекрасний принц.

Дружина з чорним поясом
по карате – це міцна сім'я,
виховані діти, ввічлива свекруха,
люблячий і вірний чоловік.

– Тату, а це правда, що в деяких
країнах Сходу наречений не знає,
хто його дружина,
поки не ожениться?
– Це в будь-якій країні, синку!

Благотворительность: когда она приносит пользу

Проблема качественного медицинского обслуживания в Украине известна каждому. Увы, государственная система здравоохранения не справляется с решением всех возникающих у населения проблем со здоровьем. Мы уже привыкли, что декларируемая «бесплатная» медицина сегодня далеко не бесплатна для пациентов. Мы самостоятельно покупаем медикаменты, платим за «бесплатные» обследования, «договариваемся» с врачами и так далее. В большинстве случаев заболевания не так существенны, и лечение не наносит разрушительный удар по бюджету семьи. Мы злимся, но терпим и платим, относя происходящее к обязательным условиям жизни в нашей стране.

Но ведь бывают случаи, когда стоимость «бесплатного» лечения в разы превосходит все доступные для семьи финансовые возможности. Решение таких ситуаций практически всегда осуществляется за счет добровольных пожертвований. И за каждым из благотворительных взносов стоит человек, благим решением которого вероятность на выздоровление пациента обретает материальные формы.

Благотворительный фонд «Надеюсь и верю» более 7 лет занимается проблемами лечения детской онкологии в Украине. Важнейшей из программ фонда является оказание адресной помощи медикаментами.

Как и в начале нашего пути, так и сегодня, вопрос с обеспечением детей качественными медикаментами за счет бюджета стоит остро. Многих медикаментов в больницах просто нет. Дешевые отечественные или индийские аналоги не всегда способны производить необходимый терапевтический эффект. Учитывая сложность лечения онкологических заболеваний, задержки с проведением очередного блока терапии вследствие отсутствия медикаментов недопустимы.

Со временем, когда финансовые ресурсы семьи исчерпаны, родители опускают руки. В этот тяжелый момент помощь приходит от посторонних людей. Для многих попавших в беду удивительно, что есть люди, готовые отдать от себя часть для спасения чужого ребенка. И таких людей немало. Статистика нашей организации показывает,

что помогает финансово каждый 25-й человек, к которому мы заочно обращаемся. А готовность помочь проявляют до 80% опрошенных нами на улицах респондентов. К сожалению, большинство из них останавливает недоверие к фондам и необходимость осуществлять какие-то действия, связанные с посещением банка и т. д.

Мы работаем для того, чтобы устранять эти препятствия. Фонд «Надеюсь и верю» способствует построению коммуникаций между теми, кому нужна помощь и теми, кто готов ее оказывать. За эти годы поддержку в виде адресной помощи получили более 500 семей, на что привлекается около 100 тысяч гривен ежемесячно. Информация о детях и их проблемах публикуется на нашем сайте www.ucccf.com в рубрике «Поддерживаемые миссией дети».

Оказать финансовую помощь можно различными способами, в частности, не отходя от компьютера. Помочь можно как конкретному ребенку, так и онкологическому отделению вашей областной боль-

ницы. В этом случае мы свяжемся с волонтерами фонда в области и выясним актуальные нужды.

Приятно осознавать, что наше заочное обращение к представителям кредитных союзов уже дает реальные результаты. В течение двух месяцев члены КС «Корюковский» имели возможность внести свои пожертвования в кэш-бокс, установленный в офисе организации. В результате было собрано 1610 гривен, которые будут направлены в Черниговскую областную больницу на приобретение медикаментов для детей. Хочется выразить этим людям искренние слова благодарности от имени родителей, в руки которых наши волонтеры передадут лекарства.

Мы не можем обратиться лично к каждому, но призываем всех желающих принять посильное участие в программах фонда. Мы расскажем, как сделать вашу помощь эффективной и своевременной и предоставим впоследствии документальный отчет.

Владислав КАСАТКИН

Благотворительный фонд «Надеюсь и верю»
03022, г. Киев, ул. Васильковская, 37, оф. 622
сайт: www.ucccf.com, e-mail: mail@ucccf.com

тел./факс 8 (044) 257-96-96

р/с № 26003052701401

в ПФ «Приватбанк», г. Киев, МФО 300711,
код ЄГРПОУ 33777790,

Назначение платежа – благотворительная помощь на медикаменты, без НДС

В канун 8 Марта для Вас – праздничный концерт, в котором примут участие:
Черниговский академический народный хор, лауреат Всеукраинских и Международных конкурсов
Сергей Сулимовский, лауреаты Международных конкурсов Марина Белобородько,
Марина Маккей, Вячеслав Мацвейко, театр танца «Экватор», солисты филармонического центра
Юлия Венская, Юлия Жерневская, Ольга Печко, Дмитрий Тищенко.
Черниговский областной филармонический центр фестивалей и концертных программ.
Чернигов, проспект Мира, 15. Цена: 20-40 грн.

Чернігівська обласна асоціація кредитних спілок:

14013, м. Чернігів,
пр. Перемоги, 139
Тел.: (0462) 61-09-90

Друк:

ТОВ «Видавничий дім» «Кераміст»
69057, м. Запоріжжя, вул. Седова, 16 Тел. : (061) 228-10-34
Тираж – Заказ №

Редколегія:

Костянтин Табакаєв,
Марина Давиденко, Катерина Гавріна,
Олексій Вологовський